

θαί ἢ ὠραΐαι. Ἄλλ' ἄς ἀφῶμεν ἤδη τὰ ἐπιγράμματα θὰ ἐξετάσω τὸ ζήτημα, ἀφοῦ τὸ ἠθελήσατε, μεθ' ὅλης τῆς ἀμεροληψίας εὐσυνειδήτου ἐνόρκου.

Ἡ ἰδέα μου εἶνε, ὅτι αἱ εὐφρεῖς ἀναγνώστριαι, αἵτινες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπήντησαν εἰς τὸ ζήτημά σας, ἀπήντησαν καλῶς. Ἐν τῇ γνώμῃ αὐτῶν, ὅπως μὴ προστρέξωσιν εἰμὴ εἰς βιβλία Ὀρητικευτικά, ἐνυπάρχει μεγάλη ἀλήθεια, εἶνε δὲ ἡ θεμελιώδης ταυτότης τῆς Ὀρησκείας πρὸς τὸν ἔρωτα. Μάλιστα, ἡ Βίβλος καὶ τὰ Εὐαγγέλια, βιβλία θαυμάσια ὑπὸ τόσας ἐπόψεις, πρέπει νὰ θαυμάζωνται καὶ διὰ τὸν τρόπον μεθ' οὗ ποιοῦνται λόγον περὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων. Ὁ βίος τοῦ μεγάλου εὐαγγελικοῦ γόητος εἶνε, ἐν ἐκάστη σελίδι, ἐν ῥάπισμα διδόμενον εἰς τοὺς φαρσαίους, εἴτε ἐν τῷ φιλελευθέρῳ πεδίῳ, εἴτε ἐν τῷ πεδίῳ τῆς αὐστηρᾶς ἠθικῆς. Τὸ πρόσωπον ὅπερ παριστᾷ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς πεποιθήσεως ἐπὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον, καὶ ὄντως τὸ θαῦμα τοῦ ἔρωτος.

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἀπανθήματι, ὅπερ ἀποκαλοῦσιν ἀγίαν γραφὴν, ποιοῦμεν διακρίσεις, τὰς ὁποίας αἱ χαρίεσαι ὑμῶν ἀναγνώστριαι ἔχουσι μέγα δίκαιον νὰ ἀγνωσῶσι. Τὰ θελιτικά ἐιδύλλια, ἅτινα ζεῖποτε θὰ συγκρατήσωσι τὴν Βίβλον εἰς θέσιν ὑπέροχον μεταξὺ τῶν βιβλίων, εὐρίσκονται εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῶν γηραιῶν ἀφηγήσεων, ἅτινα προέρχονται ἐκ τινος χρονογράφου, σχεδὸν πάντοτε εὐκόλως ἀναγνωριζομένου. Οὗτος εἶνε ὁ συγγραφεὺς τῶν ὠραίων σελίδων τῆς Γε' ἐσεως, ἐνθα ζωγραφίζεται ὁ Ἰεχοβὰ μεγχαλοπρεπῆς, δημιουργῶν τὸν κόσμον, κατόπιν μεταμελούμενος, ὡς ἐννοῶν καλῶς, ὅτι ὁ μόνος τρόπος τοῦ ν' ἀναμορφώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα εἶνε νὰ καταστρέψῃ αὐτήν· καὶ ἐν τούτοις, μετὰ τὸ ἀνοτυχὸν πείραμα τοῦ κατακλυσμοῦ, ἀποφασίζων νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ βχιδίξῃ κατὰ βούλησιν. Ὁ εὐφυῆς οὗτος ἀπαισιόδοξος, ὁ ἐφευρέτης τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, εἶνε πρὸ πάντων ἀξιοθαύμαστος εἰς πᾶν ὅτι ἀφορᾷ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν συμμετοχὴν αὐτῆς εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ὅταν θίγῃ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, εἶνε βελῆς, τρυφερό, μυστηριώδης. Ὁ φοβερός αὐτοῦ γίγας Ἰεχοβὰς ἀσχολεῖται εἰς γάμους καὶ ἐνδιαφέρεται περὶ τῶν ἐραστῶν. Εἰς τὸν σοβαρὸν τοῦτον φιλόσοφον ὑφείλμεν τὰ πατριρχικά ἐιδύλλια τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τῆς Ρεβέκκας, τοῦ Ἰακώβ καὶ τῆς Ραχὴλ. Εἰς παρελθὸν ἀπεμμεμακρυμένον καὶ σκοτεινόν, αὐτὸς οὗτος μᾶς περικεῖται τοὺς υἱοὺς τῶν θεῶν βλέποντας ὅτι αἱ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ὠραΐαι· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχῇ, αὐτὸς διηγᾷται, ὅτι ἡ γυνὴ ἐλήφθη ἐκ μιᾶς πλευρᾶς τοῦ ἀνδρός (τὸν ὠραιότερον μίθον ἐξ ὅσων ὑπάρχουσιν εἰς οἰανδήποτε Ὀρησκείαν), μᾶς λέγει περὶ τῆς πρωτογόνου γυμνότητος τῶν πρωτοπλάστων, δι' ἣν δὲν ἤσχύοντο εἰ κάτοικοι τῆς Ἐδέμ, περὶ τῆς ἐντροπῆς ἣτις γεννᾶται ὁμοῦ μετὰ τὸ ἁμαρτήμα, περὶ τῶν πλατέων φύλλων τῆς συκῆς ἅτινα καλύπτουσι τὰ πρῶτα αἴσχη, καὶ βραδυτέρων, τὰ ἐκ δέρματος ἐνδύματα, μετὰ τὰ ὁποῖα ὁ Ἰεχοβὰς, ῥάπτῃς κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἐνδύει τοὺς ἐκδικωμένους διὰ τῶν ἰδίων

τοῦ χειρῶν.

Τὸ βιβλίον τῆς Ρουθ εἶνε τῆς αὐτῆς σχολῆς. Τίποτε δὲν εἶνε τρυφερώτερον τοῦ αὐστηροῦ ἀνδρός. Οἱ παλαιοὶ οὗτοι μῦθοι εἰσὶ θαύματα μεγαλείου καὶ ἀπλότητος, ἄνευ οὐδενὸς τῶν ἐπιλογισμῶν ἐκεῖνων, οἵτινες διαφθεῖρουσι πᾶν ἔργον φιλολογικόν. Κατ' ἐμὲ, δὲν δύναμαι νὰ τοὺς ἀναγινώσκω ἄνευ δακρύων.

ΤΑ ἘΝ ΤΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΠΑΙΓΝΙΑ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἄμα ἐγειρόμενοι τῆς τραπέζης, οἱ μαθηταὶ γίνονται ἄφαντοι ἀθροῦτως.

— Ἐπῆγαν νὰ ἐνδύθουν τὴν στολὴν τῶν γυμνασίων, μοὶ ἐξήγησεν ὁ κ. Κ. Σήμερον ἔχουν ἄδειαν ἐξόδου, διότι τρὶς τῆς ἐβδομάδος ἡ μεταμεσημβρία ἀφιερῶται εἰς τὰ ἐν ὑπαίθρῳ γυμνάσια. Θέλετε νὰ ναβῶμεν νὰ ἰδῆτε τὰ δωμάτια καὶ κατόπιν μεταβαίνομεν εἰς τὰ λειβάδια;

Ἐκαστος μαθητῆς ἔχει τὸ δωμάτιόν του, ἐπιπλωμένον ἀπλούστατα, διὰ μικρᾶς κλίνης ὑψομένης τὴν ἡμέραν καὶ τοποθετουμένης ἐντὸς ἐρμαρίου διφύλλου, διὰ μιᾶς τραπέζης, ἐτέρου ἐρμαρίου χαμηλοῦ, δύο τριῶν καθεκλῶν, στολιζέει δὲ αὐτὸ συνήθως δι' ἀνθέων ἐντὸς δοχείων, δι' εἰκόνων καὶ φωτογραφιῶν, κομψότατα ὡς φωλεᾷν ἐκ τῶν φαιδρῶν. Τὸ δωμάτιόν του εἶνε ὁ οἶκός του καὶ οὐδεὶς ἔργεται νὰ τὸν ἀνησυχήσῃ ἐκεῖ. Ἐκεῖ κοιμᾶται, ἐκεῖ μελετᾷ καὶ παρασκευάζει τὰ θέματά του, λαμβάνει τὸ πρῶτὸν πρῶτον πρόγευμα, καὶ τὸ ἔσπερας, τὴν ἴσιν ὥραν, ἄρτον μετὰ βουτύρου καὶ τσίτου.

Τὰ δωμάτια ἔχουσι τὴν ἐξόδον ἐπὶ διαδρόμων λιγόντων εἰς ἰδιαιτέρην κλίμακα, ἀγούσαν κατ' εὐθείαν εἰς τὸν κήπον καὶ τὴν ὁδόν. Ἄλλην ἐποπτεῖαν δὲν ἔχουν ἐκεῖ οἱ μαθηταὶ ἢ τὴν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ φρονιμωτέρου ἐξ αὐτῶν, ὀνομαζομένου «καπετάνιου», ὑπευθύνου ὄντος διὰ τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως. Τὰ παιδιὰ ἠμποροῦν νὰ πηγαίνουν καὶ ἔρχονται, καὶ νὰ ἐξέρχονται ἀκόμη, ἂν θέλωσι. Τὸ μόνον εἶνε νὰ μὴ κάμνουν θόρυβον, ὅταν μένουν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ νὰ διατηροῦν κανόνας τινας ὅταν εὐρίσκονται ἐξω. Οἷον νὰ μὴ πηγαίνουν εἰς τὰ ἵπποδρόμια τῆς Ἀσχοῦ, (μικρὸν ἀπεχούσης τῆς Ἐτων), νὰ μὴ εἰσέρχονται εἰς ζυθοπωλεῖα, νὰ μὴ λαμβάνουν μέρος εἰς τυχερὰ παίγνια κτλ. Ἐκτὸς τούτων τῶν ἀπαγορεύσεων, σχεδὸν ἔχουσι πλήρη ἐλευθερίαν. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ διδασκάλου των εἶνε ὡς νὰ ἦσαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς των, γαίροντα μάλιστα πρρισιότεραν ἐλευθερίαν, εἰς ἣν δίδει τὸ δικαίωμα ὁ ἐν τῇ ἐξαοῇ βίος.

Ὁ κ. Κ. μετὰ διαβεβαίαι, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο οὐδὲν ἔχει τὸ ἐλαττωματικόν οὐδὲ τὸ κινδυνώδες. Τὸ μόνον ἐλάττωμα ὅπερ δὲν προλαμβάνει, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον γίνεται χρῆσις κατόπιν ποινῶν αὐστηρο-

τάτων, εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀγγλικὸν ἐλάττωμα, ἢ μέθη. Συμβαίνει νὰ ἐπανέρχεται ἐνίοτε εἰς τὸ οἶκμα μαθητῆς, προῶρος φιλοπότης, ἐν καταστάσει τοιαύτῃ, ἥτις οὐδεμίαν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίαν περὶ τῶν προηγηθεισῶν σπονδῶν. Διὰ τὸ πρῶτον τοιοῦτο παράπτωμα τῷ γίνεται αὐστηρὰ ἐπιπληξίς· ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως, καταγγέλλεται εἰς τὸν διοικητὴν τῆς Σχολῆς, ὅστις ἐπιβάλλει αὐτῷ συνήθως τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως, θρησκευτικῶς διατηρουμένης ἐν Ἔτων· τὴν ἐφαρμόζει δὲ ὁ ἴδιος αὐτοπροσώπως ἐπὶ τῶν μᾶλλον σαρκωδῶν μελῶν τοῦ ἐνόχου, ὃν ἀπογυμνωθέντα τοῦ «ἀνεκφράστου» (ἐσωτερικῆς ἀνοξυρίδος), ἀναβιβάζουν ἐπὶ τούτῳ καθαυτικῶ τῷ τρίτῳ ἐπὶ ἐπιπέδιον. Ἐν περιπτώσει τρίτης ὑποτροπιάσεως, ἀποπομπῇ χωρὶς πολυλογίαν.

* * *

— "Ἐλθετε ἐν πρώτοις νὰ σᾶς δείξω τὰ σφαιροπαίγνια, εἶπεν ὁ κ. Κ., ἐξερχόμενος εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ εἶτα εἰς μικρὰν ἄλλην πλαγίαν. Εἰσήλθομεν εἰς μεγάλην αἶθουσαν σκεπασμένην, ἔχουσαν διαστάσεις κοινῷ ἵπποδρομείου. Δωδεκάς «μικρῶν», μὲ τὰ ξυλάρια εἰς τὰς χεῖρας εἶνε ἤδη ἀπασχολημένοι νὰ ρίπτωσι τὴν σφαῖραν πρὸς τὸν τοῖχον, ὃν ὀριζόντιος γραμμῆ διαιρεῖ εἰς δύο τμήματα. Τὰ παιδιὰ, βλέποντα ἡμᾶς εἰσερχομένους, σταματοῦν μετ' εὐπρεπείας τὸ παίγνιον καὶ ἔρχονται τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου νὰ θλίψωσι τὴν χεῖρα τοῦ κ. Κ. ὅστις, ὡς φαίνεται, εἶνε δημοτικώτατος ἐν μέσῳ αὐτῶν. Εἶτα ἐπαναλαμβάνουν τὴν ἀσκήσιν, εἰς ἣν προφανῶς εὐρίσκουν ἑκτακτον ἠδονήν.

Ἀναχωροῦμεν ἐκεῖθεν καὶ διερχόμεθα μεγάλην πλατεῖαν περιστοιχομένην ὑπὸ τῶν οἰκοδομῶν τῆς Σχολῆς, φερουσῶν πλήρη τὸν τύπον τῆς παλαιότητος πρὸς ἄκραν εὐχαρίστησιν πάσης ἀγγλικῆς καρδίας, διαβαίνομεν ὑποκάτω στοᾶς τινος καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς ἐν πλήρει ἐξοχῇ.

Πανταχόθεν, ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει ἡ ὄρασις, ἐκτείνονται ἀχανεῖς λειμῶνες πεφραγμένοι διὰ φρακτῶν ἐκ φυτῶν καὶ ἄξιοσεβάστων βάτων, πανταχοῦ χλόη πρασίνη καὶ ἀκμαία, καλυπτομένη ποῦ καὶ ποῦ ὑπὸ βοστρύχου τινος παρεμπύπτοντος τοῦ ποταμοῦ, οὗ τὰ διαυγῆ ὕδατα λαμποκοποῦσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ταῦτα εἶνε τὰ περιώνυμα Grounds τῆς Ἔτων. Καὶ ἐπὶ τούτων τῶν λειμῶνων, ἐπὶ τῶν ὕδατων αὐτῶν ζωηροὶ ὄμιλοι μαθητῶν μὲ περισκελίδας ἐκ λευκοῦ μαλλίνου ὑφάσματος, μὲ ὑποδήματα ἐκ πανίου, μὲ πάτους ἀπὸ καουτσού, μὲ κασκέτα ἐκ φλανέλας κυανόχρους ἢ ἐρυθρᾶς, οἱ μὲν παίζοντες τὸ Κρίκετ, οἱ δὲ κωπηλατοῦντες.

Μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ θέαμα τοῦτο ἐν τῇ εἰδυλλιακῇ δρόσῳ του. Οὐδὲν τὸ χαριέστερον καὶ τὸ μᾶλλον ἀξιοθέατον αὐτοῦ. Κατ' οὐδὲν ὁμοιάζει τὰς ἀνιαρὰς αὐλὰς τῶν ἰδικῶν μας λυκείων. Διότι, ὅλα αὐτὰ τὰ παιδιὰ ὀφθαλμοφανῶς διασκεδάζουν ὅλα κινουῦνται, τινάζουσιν τὰ μέλη των, ἐξασκοῦν τοὺς μύωνάς των καὶ δι' ἐκάστου τῶν πόρων τοῦ

σώματός των ἐφοδιάζονται διὰ προμηθείας ὀξυγόνου, ρώμης καὶ ὑγείας.

Παρὰ τὴν ὄχθην, ἐντὸς μικροῦ βραχίονος τοῦ ποταμοῦ, ὑπάρχουν οἱ οἰκίσκοι ἐντὸς τῶν ὁποίων σύρουσι τὰς λέμβους, φυλαττομένας ὑπὸ γέροντος ναύτου, διδασκάλου τῆς καλυμθητικῆς, καπνίζοντος ἐκεῖ νοχελῶς τὴν πίπαν του. Ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ γέροντος τούτου, χορηγομένης δίκην διπλώματος, οὐδεὶς τῶν μαθητῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβαίνειν λέμβου.

* * *

Τρεῖς τῆς ἐβδομάδος οἱ μαθηταὶ τῆς Ἔτων διέρχονται ὅλην τὴν μεταμεσημβρίαν εἰς αὐτοὺς τοὺς λειμῶνας, διασκεδάζουν κατ' ἀρέσκειαν, πάντοτε ὅμως εἰς παίγνια ζωηρὰ καὶ κατάλληλα νὰ διευκολύνωσι τὴν φυσικὴν ἀνάπτυξιν. Καὶ διὰ τοῦτο, δὲν συναντᾷ τις ἐκεῖνα τὰ στήθη τῶν ὀρθοπουλιῶν, ἐκεῖνους τοὺς δίκην λαιμοῦ φιάλης ὄμους, ἐκεῖνο τὸ ποικιλώτατον χρῶμα καὶ τὰ σκοληκοειδῆ ἀναστήματα, ἅπερ μετὰ θλίψεως ἀπαντῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ μας ἐπὶ τῶν τάξεων τῶν λυκείων μας. Βεβαίως πάντες οἱ ἐν Ἔτων ἀνατρεφόμενοι μαθηταὶ δὲν εἶνε Ἀντίνοοι, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἔχουν τὸ χρῶμα δροσερὸν καὶ καθαρὸν, εὐθεῖς τοὺς ὄμους, τὸν θώρακα ἀνεπτυγμένον καὶ τὰ μέλη ρωμαλέα.

Αἱ σπουδαὶ ἀφ' ἐτέρου οὐδόλως παραμελοῦνται ἐκ τούτου, ἀν κρίνω ἐκ τῶν δειχθέντων μαθημάτων. Κάμνον θέματα εἰς στίχους λατινικοὺς, καὶ ἑλληνικοὺς ἀκόμη ἀναγινώσκουν τὸν Ὁράτιον καὶ τὸν Βιργίλιον, ἐξηγοῦν τὸν Ὀμηρον καὶ τὸν Σοφοκλέα ἀπαραλλάκτως ὡς εἰς τὰ ἡμέτερα λυκεία. Αἱ φυσικομαθηματικαὶ ἐπιστήμαι καλλιεργοῦνται ὀλιγώτερον ἔσως, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἐν τῇ Σχολῇ διδομένη ἀνατροφή εἶνε αὐστηρῶς κλασικὴ καὶ οὐδαμῶς βιοποριστικὴ. Αἱ παραδόσεις γίνονται ἐντὸς τῶν παλαιῶν αἶθουσῶν τῆς Σχολῆς, ἥτις, κυρίως εἶπεν, εἶνε Σχολῆ ἐξωτερικῶν μαθητῶν καὶ ὄχι οἰκοτρόφων, διότι ἐξαιρέσει ὑποτρόφον τινων σπουδάζοντων ἐκ κληροδοτημάτων καὶ λοιπῶν δωρεῶν, οὐδεὶς ἄλλος κατοικεῖ ἐντὸς τοῦ Σχολείου.

Ὁ διοικητὴς τῆς Σχολῆς οὐδεμίαν ἄλλην φροντίδα ἔχει, ἢ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν διεύθυνσιν, εἰς ἣν εἶνε ἐντελῶς ἀφωσιωμένος. Οἱ δὲ καθηγηταὶ, χαίροντες αὐτοὶ μόνοι καὶ οὐδεὶς ἰδιώτης τὸ δικαίωμα ὅπως δέχονται τοὺς μαθητὰς εἰς τὸν οἶκόν των ἐπ' ἀμοιβῇ ἄδροσάτη, τυγχάνουσι γενναιοτάτης ἀντιμισθίας διὰ τὴν ἀξίαν των, διὰ τὰς γνώσεις καὶ τοὺς κόπους των, ἀντιμισθίας ἣν οὐδὲν δημόσιον ταμεῖον θὰ ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ. Ἐκαστος καθηγητῆς εἶνε συνάμα ὁ προγυμναστῆς τῶν οἰκοτρόφων του καὶ μέλος τοῦ διδασκαλικοῦ σώματος τῆς Σχολῆς.

Ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ μεγαλύτερα ἀνομοιότης πρὸς τὰ ἡμέτερα λυκεία ἢ ὅσον ἡ ἀπὸ ταύτης τῆς Σχολῆς τῆς Ἔτων. Παλαιὸν κατρηρειπωμένον μοναστήριον, μετὰ σκοληκοθερῶν ἀναβαθρῶν, σκοτεινῶν διαδρόμων, ὑγρῶν τοίχων καὶ ἀντὶ παραδό-

σεων, αΐθουσαν πτωχῶς ἐπιπλωμένην διὰ τινων θρα-
νίων ἰδοῦ ἢ Ἔτων, δηλαδή ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον
τῶν πανεπιστημιακῶν μεγάρων μας, τῶν νεοτεύκτων,
ἃν ἡ οἰκοδομὴ ἐστοίχισε πέντε ἢ ἕξ ἑκατομμύρια
μὲ τὰ δρειχάλινα ἀγάλματά των, τὰ ἐπίχρυσα
κιγκλιδώματα, τὰ κηρόπαστα δάπεδά των, ἀστρά-
πτοντα ὡς κάτοπτρα, τὰ ἔντεχνα θρονία των, τοὺς
κοιτῶνάς των κτλ.

Ἄλλὰ τί ἐνδιαφέρει τοὺς μαθητὰς τῆς Ἔτων ἢ
παλαιότητος τοῦ Σχολείου των; Ἐκεῖ διέρχονται μόνον
δύο τρεῖς ὥρας τὴν ἡμέραν, διὰ ν' ἀκούσουν μά-
θημά τι ἢ νὰ υποβάλουν τὸ θέμα των εἰς τὸν δι-
δάσκαλον· τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας διέρχονται
ἐν τῷ υπαίθρῳ ἢ ἐν δώματι οἰκογενειακῶ καὶ ὑγι-
εινῶ. Τὰ ἑκατομμύρια ἅπερ ἐσπαταλήσαμεν ἡμεῖς
διὰ ν' ἀνεγείρωμεν σχολειακὰς φυλακὰς, τὰ ἐδαπά-
νησαν ἐκεῖνοι ὅπως ἀποκτήσουν λειμῶνας ἀπερά-
τους, ἃπου ν' ἀναπνέωσιν ἐλευθέρως, ν' ἀνοίγουν τοὺς
πνεύμονας καὶ νὰ σκληραίνωσι τοὺς μυῶνας των.

Ἐν δὲ τῶν σημαντικωτέρων χαρακτηριστικῶν τῆς
ἀνατροφῆς ταύτης, εἶνε ἡ ἐξόχως ἐθνικὴ καὶ ἀπο-
κλειστικὴ ὄψις αὐτῆς. Οὐδέποτε σχεδὸν ξένος τις
κατώρθωσε νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς μαθητῆς εἰς τὴν
Σχολὴν τῆς Ἔτων. Ἐντὸς εἰκοσιπενταετίας δὲν ἀνα-
φέρουν ἢ ἐν μόνον παράδειγμα, ἤτοι τὸν υἱὸν Ἰτα-
λοῦ τινος ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν, προσωπικοῦ
φίλου τοῦ διοικητοῦ.

* * *

Τὴν πέμπτην ὥραν, ἐπανερχονται πάντες εἰς τὸ
οἶκμα καὶ ἀμέσως ἀλλάσσουν ἔνδυμα πρὶν ἢ λά-
βωσι τὸ πρόγευμα· καὶ ἀκούει τις εἰς τοὺς διαδρό-
μους καὶ τὰ δωμάτια θόρυβον ἐσπευσμένων ἐτοιμα-
σιῶν καὶ δίσκων συγκρουομένων, ἐφ' ὧν αἱ τεϊοδό-
χαι καὶ βουτυρόπαστοι φέται ἄρτου. Ὑστερον δὲ,
πλήρης σιωπῆ· ἕκαστος εἰσῆλθεν εἰς τὴν γωνίαν του
ὅπουθεν δὲν θὰ σαλεύσῃ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ὥρας, προε-
τοιμάζων τὸ μάθημά του, γράφων τὰ θέματά του.

Τὸ δεῖπνον παρατίθεται μεταξὺ τῆς 8ης καὶ τῆς
9ης καὶ σύγκειται συνήθως ἀπὸ κρύα ἐψημένα κρέα-
τα. Οἱ μαθηταὶ μετὰ τοῦτο περιφέρονται ἐπ' ὀλίγα
λεπτὰ εἰς τοὺς πέριξ θαλάμους, συνομιλοῦντες εὐ-
πρεπῶς, παίζοντες μουσικὴν, ἢ φυλλομετροῦντες τὰς
δι' αὐτοὺς προωρισμένας ἐφημερίδας. Εἴτ' ἀναχωροῦ-
σιν ἀθουρῶς, οἱ μὲν διὰ τὰ ἐργασθῶσιν ἀκόμη ἐπὶ
βραχὺ, ἄλλοι δὲ διὰ νὰ κατακλιθῶσιν ἀμέσως, κε-
κοπιακῆτος ἤδη κατόπιν τόσων γυμνασίων.

— Ἰδοῦ ὁ βίος μας, μοι εἶπεν ὁ κ. Κ. Οἱ παλ-
λη καρὰ δες μου ἐξυπνοῦν εἰς τὰς 7 τὸ θέρος,
εἰς τὰς 7 1)2 τὸν χειμῶνα, προγευματίζον καὶ πη-
γαίνουν εἰς τὸ Σχολεῖον εἰς τὰς 8 1)2. Ἐγὼ δὲ
κάννω τὸ μάθημά μου εἰς τὴν δευτέραν τάξιν. Εἰς
τὰς ἑνδεκα τοὺς συναθροίζω ἐντὸς μικρᾶς αἰθούσας
κάτω διὰ νὰ ἐξετάσω τὰ θέματά των, νὰ βεβαιωθῶ
ὅτι γνωρίζουν τὸ μάθημά των καὶ ν' ἀποτείνω εἰς
ἕκαστον τὰς παρατηρήσεις. Κρίνομεν, ὅτι δίδοντες
ἐννέα ὥρας τὴν ἐβδομάδα εἰς τὰς φυσικὰς ἀσκήσεις,
δουλοῦμεν ὡς οἱ ἐπὶ τῶν ἀσκητικῶν μαθημάτων

καὶ ἄλλας τόσας σχεδὸν εἰς τὴν κατ' οἶκον μελέτην,
ἀκολουθοῦμεν τὴν φυσιολογικὴν καὶ ὑγιεινὴν μέθο-
δον. Ἐκαστος ἐξ ἰδίας πείρας γνωρίζει, ὅτι εἶνε
ἀδύνατον ἀνὴρ τέλειος νὰ καταβάλῃ καθ' ἑκάστην
πλέον τῶν ἕξ ἢ ἑπτὰ ὥρῶν διανοητικῆς ἐργασίας·
πῶς λοιπὸν ν' ἀπαιτήσωμεν περισσοτέραν παρ' ἐνός
παιδιοῦ; Οὕτω τὸ παραφορτῶντε καὶ τὸ κάμνετε
ν' ἀηδίασῃ. Ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς ἔχει τὰς ἀπαι-
τήσεις του, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἱκανοποιῶνται. Ὅλη
ἡ ἀνατροφή παρ' ἡμῖν βασιζέται ἐπὶ ταύτης τῆς
διηγενοῦς συμμετρίας μεταξὺ φυσικῆς καὶ διανοητι-
κῆς ἐργασίας. Οἱ δὲ πολυάριθμοι, διακεκριμένοι εἰς
πᾶν εἶδος ἄνδρες, οἱ ἐκ τῆς Σχολῆς μας ἐξεληθόντες,
μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἐπιτυχίας.

* * *

Τὸ ἐσπέρας δὲ, καπνίζων σιγάρον παρὰ τὴν ὄχθην
τοῦ ποταμοῦ, μοι ἔλεγεν:

— Ἐγὼ καθαρὸν εἰσόδημα τριῶν χιλιάδων λι-
ρῶν κατ' ἔτος, δι' οὗ θὰ δυνηθῶ ἴσως μετὰ δέκα
ἔτη νὰ παραιτηθῶ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, διὰ νὰ
ἐπιδοθῶ εἰς ἐργασίαν τῆς ἐκλογῆς μου. Δὲν σὰς φαί-
νεται τοῦτο τακτικώτερον καὶ δικαιώτερον παρὰ τὴν
πληρωμὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου, τὸ ὁποῖον δίδει μόνον
τὰ πρὸς ζφάρκειαν ἀναγκαῖα εἰς τοὺς καλλιτέρους
τῶν διδασκάλων σας καὶ τοὺς κρατεῖ ἐργαζομένους
μέχρι γήρατος;

— Βεβαίως, ἀλλὰ ἡ Ἔτων εἶνε ἐξαιρέσις καὶ
δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἀγγλίαν, διὰ τὰς γαλλικὰς
δὲ περιουσίας τὸ τοιοῦτο σύστημα ἀναμφιβόλως θὰ
ἦτο παραπολὺ ἀκριβόν.

— Ἡ Ἔτων εἶνε ἐξαιρέσις, ὡς καὶ ἡ Χάρρεβ καὶ
δύο ἢ τρεῖς ἄλλαι σχολαί· στοιχίζει τοῦλάχιστον
10—12,000 φράγκων κατ' ἔτος διὰ νὰ συντηρῇ τις
ἐν μειράκιον, καὶ ὁμολογῶ ὅτι εἶνε πολὺ ἀκριβῆ.
Ἀλλὰ καὶ μετὰ πολὺ χαμηλοτέρας τιμᾶς πολλὰ ἄλλα
σχολεῖα κατορθοῦν νὰ φθάσουν εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτε-
λέσματα καὶ ν' ἀνταμείβουν τοὺς διδασκάλους των
σχεδὸν ἐξ ἴσου ἐπικερδῶς. Δὲν φρονεῖτε, ὅτι οἱ οἰκό-
τροφοὶ τῶν παρισινῶν σας λυκείων, ἀν διενέμεντο εἰς
τὰς οἰκογενεῖας τῶν καθηγητῶν αὐτῶν, θὰ ἦσαν ὑπὸ
πᾶσαν ἐποψίαν καλλίτερον ἢ ἐντὸς τῶν κοιτώνων καὶ
τῶν αὐλῶν τῶν σχολειακῶν στρατώνων σας; Νομί-
ζετε δὲ, ὅτι ἐπὶ τέλους ὅλοι, καὶ αὐτὸ τὸ Κράτος
ἀκόμη, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ εὑρωσι συμφερότερον
τὸ πρᾶγμα; . . .

« Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ σὰς λείπη πάντοτε,
προσέθηκεν ὁ κ. Κ. μειδιῶν, εἶνε τοῦτο . . . »

Καὶ διὰ τῆς χειρὸς ἐδείκνυε τὰ ἐκτενῆ λειβάδια,
τοὺς ὑψηλοὺς λόφους, τ' ἀπαστράπτοντα ὕδατα τῶν
πέριξ.

(Ἐκ τοῦ παρισινοῦ Χρόνου)